

Wpływ czynników prawnych i instytucjonalnych na doświadczenie edukacyjne doktorantów nauk prawnych

W 2018 roku uchwalona została nowa Ustawa o szkolnictwie wyższym i nauce, zwana powszechnie Ustawą 2.0 lub Konstytucją dla Nauki. Wprowadzała ona szereg bardzo istotnych zmian, a jedną z nich była reforma kształcenia doktorantów. Obecnie odbywa się ono w szkołach doktorskich, powoływanych przez uczelnie oraz instytuty badawcze spełniające odpowiednie warunki jakościowe. Instytucje te otrzymały daleko idącą swobodę w kształtowaniu zasad kształcenia, regulaminów czy programów kształcenia. Zmieniony został również system finansowania pracy doktorantów, uzyskali oni pewne i stałe wynagrodzenie przez cały okres swoich studiów. Podkreślono także rolę interdyscyplinarności i umiędzynarodowienia.

Rzadko wspomina się jednak, że rozwiązania te wpisują się w szerszy program reformy kształcenia doktorantów w Europie (wychodzący daleko poza Unię Europejską), ukształtowanego przez wytyczne sformułowane przez przedstawicieli uczelni oraz samych naukowców (skupionych w Europejskim Stowarzyszeniu Uniwersytetów EUA). W 2005 sformułowano tak zwane Zasady Salzburskie, a pięć lat później rozwinęto je w Rekomendacjach Salzburg II. Dyrektywy te zostały przychylnie odebrane przez europejskich ministrów nauki, a przede wszystkim stanowiły bazę dla reform kształcenia doktorantów w większości krajów europejskich, zbliżając je do siebie i dostosowując do potrzeb nowoczesnego społeczeństwa wiedzy.

Pojawiają się jednak wątpliwości, czy nowe podejście wpasowuje się w kształcenie doktorantów w zakresie nauk prawnych. Często wskazuje się bowiem, że prawo (szczególnie dogmatyki prawnicze, np. nauka prawa cywilnego czy karnego) różni się od innych dyscyplin akademickich, m.in. silnym powiązaniem z praktyką czy metodologią trudną do zrozumienia dla przedstawicieli innych dyscyplin.

Naszym podstawowym celem będzie rekonstrukcja i analiza doświadczenia edukacyjnego doktorantów prawa, a następnie zbadanie, w jaki sposób jest ono kształtowane przez uwarunkowania prawno-instytucjonalne. Uważamy, że o doświadczenia w tym zakresie warto zapytać samych doktorantów. W tym celu zespół badawczy a) zbada prawne uwarunkowania instytucjonalne kształcenia doktorantów w Polsce (przed i po wejściu w życie Konstytucji dla Nauki) i Królestwie Niderlandów oraz b) przeprowadzi badanie fenomenograficzne na grupie holenderskich doktorantów prawa i dwóch grupach polskich doktorantów w zakresie nauk prawnych, zarówno tych uczęszczających na studia doktoranckie pod rządami starej ustawy, jak i tych kształcących się w szkołach doktorskich pod rządami Konstytucji dla Nauki.

Projekt jest pierwszą w Polsce próbą kompleksowego ujęcia problematyki szkolenia doktorantów z zakresu nauk prawnych po ostatniej reformie szkolnictwa wyższego. Do badań wykorzystamy fenomenografię - metodę badań jakościowych w paradygmacie interpretatywnym, która bada różne sposoby, w jakie ludzie czegoś doświadczają lub o czymś myślą. Fenomenografia jest szeroko stosowana w badaniach nad doświadczeniem edukacyjnym, jednak bardzo rzadko w stosunku do doktorantów.

Wyniki naszych badań będą miały duży potencjał aplikacyjny. Mamy nadzieję, że dostarczą danych do sformułowania postulatów poprawy kształcenia doktorantów w zakresie nauk prawnych (nie tylko w Polsce) w duchu nowego europejskiego podejścia do kształcenia doktorantów.

Projekt realizowany będzie w ramach Centrum Edukacji Prawniczej i Teorii Społecznej na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.